

EMMY'S OUDENNIEUW DOOR BETSY

NIJCKERK—G.F.CALLENBACH.

EMMY'S OUD EN NIEUW

EEN OUDEJAARSVERTELLING

DOOR

BETSY

DERDE, OPNIEUW BEWERKTE DRUK

NIJKERK — G. F. CALLENBACH

I.

EEN GROOTE TELEURSTELLING.

Emmy was niet mee kunnen gaan met Pa en Truus. Ze moest nog een dag of wat stilletjes in huis blijven; anders zou ze misschien opnieuw ziek worden, had de dokter 's morgens gezegd.

Het speet haar geweldig. Ze had er zóó op gevlast. En het zou Opa, wiens hartlapje zij was — dat wist die kleine oolijkerd wel — zeker ook erg spijten. Opa was er toch zoo op gesteld, met al zijn kinderen en klein-kinderen om zich heen van „het Oude” in „het Nieuwe” te gaan. Oom Hendrik en tante Johanna kwamen er heelemaal voor uit Amsterdam. En de ooms en tantes, die hier woonden, kwamen natuurlijk ook allemaal, met al de nichtjes en neefjes, voor zoover die ten minste groot genoeg waren om zoo laat op te blijven.

Zoolang het Emmy heugde, was dat al zoo geweest. O, dat was toch altijd zoo'n leuk avondje! Juist dat late op-zijn maakte het zoo echt. En dan zoo in den nacht, als ze eigenlijk al lang op één oor had moeten liggen, in een rijtuig gestopt en zoo naar huis!

Het eerste jaar dat ze mee mocht, was ze om tien uur al in slaap gevallen, zoo maar op de canapé. En toen ze den volgenden morgen wakker werd, lag ze in haar eigen bed, zonder dat ze wist hoe ze er inkwam.

Verbeeld je! 't Zou haar nu niet meer gebeuren! Maar ze was toen ook nog zooveel jonger; pas zes jaar; en nu was ze er al elf. Ze had niet eens van de oliekoeken mee kunnen eten, die de goede, oude Kee, die al bij Opa diende toen Pa nog een schooljongen was, zoo lekker kon bakken. Maar ze was er toch niet bij tekort gekomen, want den volgenden dag was Kee ze haar komen brengen, een schaalje vol.

't Zou er nu ook wel weer gezellig zijn! Ze kon zich precies voorstellen hoe het er op 't oogenblik uitzag. Opa, met een lange pijp, in den grooten leuningstoel op zijn oude plaatsje bij de kachel; en juffrouw Margo, die het huishouden deed sedert Oma dood was, achter het rood verlakte theeblad met de mooie Japansche kopjes er op. Die werden altijd gebruikt als er visite was.

Hè, wat was dat toch naar, die eerste Oudejaarsavond zonder Oma! 't Was nu al drie jaar geleden, maar Emmy herinnerde het zich nog goed. Opa zat er dien avond zoo in-treurig bij. En de andere gezichten stonden ook lang zoo opgewekt niet als anders. En onder het wenschen, met het slaan van twaalfen, hadden ze allemaal gehuild, tot dien grappigen oom Hendrik toe. En Opa had gezegd: „Wie weet wiens plaatsje hier een volgend jaar leeg zal staan.” En toen was er diep gezocht en werden er allerlei namen genoemd van kennissen, die ook in dat jaar gestorven waren. En toen had tante Johanna gezegd: „Ach ja, elk jaartje kan het laatste voor ons zijn.” Maar neef Frits, die voor dokter studeerde, zei: „Kom, Tante, nu niet zulke sombere gedachten! Wees u alvast maar niet bang. U ziet er uit als een goudhaantje. U kunt wel honderd jaar worden, als u zoo blijft.” Daar moesten de nichtjes toen natuurlijk om lachen; en Tante zelf ook. En toen had hij nog meer van die dwaze dingen gezegd, wat wist Emmy niet meer. Die Frits was *altijd* zoo'n gekke jongen. En zóó had die er toen weer een

beetje de vroolijkheid ingebracht. Maar van harte ging het toch niet, dat kon je wel merken.

Na dien tijd was er gelukkig niemand meer in de familie gestorven, behalve Fidel. Maar Fidel kon je

eigenlijk niet zoo bepaald tot de *familie* rekenen. Maar goed, al was hij dan geen familie, er bijhooren deed hij toch, dat lieve dier. Wat zat hij haar altijd trouw op te wachten in de gang, als ze uit school kwam! 't Was of hij *wist* wanneer het twaalf en vier uur was. Ze geloofde

niet, dat er ooit een verstandiger hond was geweest dan Fidel. Pa had haar een ander hondje beloofd; maar 't zou haar benieuwen of ze daar ooit zóóveel van zou kunnen houden. Dellie's náám kreeg hij in geen geval. Azor zou ze 'm noemen. Dat was ook een mooie hondenaam.

Hoe laat sloeg het daar? Acht uur al? Dan was Truus al haast een uur weg. Pa zou nog wel op zijn kantoor zitten; die kwam altijd wat later. Het was zoo druk op kantoor tegen het einde van het jaar. Truus had met alle geweld thuis willen blijven om haar gezelschap te houden, maar dat had Emmy niet gewild.

Hè nee, dàt zou nu toch àl te zelfzuchtig van haar geweest zijn! Ze kon best een uurtje alleen blijven. Ze zou in dien tijd haar mooie boek uitlezen, dat ze met St. Nicolaas gekregen had. En als Antje dan in haar keuken klaar was, kwam *die* bij haar zitten; en dan gingen ze samen spelletjes doen. Pa had gezegd dat ze van avond net zoo lang op mocht blijven als ze wilde, omdat het Oudejaar was. En Antje mocht van Truus anijsmelk koken. Die Truus was toch zoo'n goeie zus; net zoo'n moedertje. Dat zei Pa ook altijd.

Van haar wezenlijke moeder kon Emmy zich niets meer herinneren. Ze was ook pas twee jaar toen Moe stierf, en Truus dertien. Ze kende haar alleen maar van haar portret. Maar Pa zei altijd: „Als je goed weten wil hoe Moe er uitzag, Em, dan moet je je zus maar aankijken.” — Truus vond het erg prettig dat ze zoo op Moe leek; maar toch zei ze wel eens, dat ze nog veel liever het hart dan het gezicht van Moe zou hebben. Daar bedoelde ze zeker mee, dat ze zoo *goed* wilde zijn als Moe. Maar Truus was immers óók goed. Ze was altijd even zorgzaam en vriendelijk en opgeruimd. En ze ging haast elken Zondag naar de kerk. En als er arme menschen kwamen, kregen ze altijd wàt.

Zoo zat Emmy te denken, met het boek, dat ze uit

zou lezen, open voor zich. Ze las graag; maar, hoe het kwam wist ze zelf niet, van avond wilden haar gedachten er maar niet bij blijven. Dat ze nu ook net tegen Oudejaar influenza moest krijgen en niet uit mocht! Ze zou toch zoo dolgraag mee naar Opa zijn gegaan! — En, heusch, daar zouden weer een paar verraderlijke waterlanders te voorschijn zijn gekomen, als niet op hetzelfde oogenblik de kamerdeur open was gegaan en het frissche, vroolijke gezicht van Antje, het dienstmeisje, zich aan den ingang vertoond had.

„Daar ben ik!” zei het meisje, haar schoonen witten boezelaar nog wat glad strijkend. „Is het boek al uit?”

„O, nee; 'k heb haast niets gelezen,” was het verdrietige antwoord.

„Niet? Hoe komt dat zoo?” vroeg Antje verwonderd. „En je was nogal zoo nieuwsgierig naar het eind.”

„'k Weet het zelf niet,” klaagde Emmy. „Ik had geen zin. — Ben je klaar? Blijf je nu binnen, Ans?”

„Ja; alleen straks nog maar even de melk koken. — Wat willen we nu 's gaan doen?”

Emmy stelde voor om maar met kienen te beginnen; dat deed ze nogal graag. *Zij* zou de nommers afroepen. En weldra was het spel in vollen gang.

Maar de ware lust was hier ook al niet bij. 't Ging zoo saai met je beidjes; en die Ant lette zoo slecht op. Ze moest haar gedurig waarschuwen als ze het afgeroepen nummer had. En kijk nu toch eens aan! Vijfen twintig en zestig waren er ook al lang uit, en op haar kaart stonden ze allebei nog open!

Eindelijk werd Emmy er ongeduldig onder. „Hè, wat gaat het zeurig!” pruttelde ze. „'k Wou dat ik maar goed en wel bij Opa zat. Daar gaat het stellig veel leuker.”

„Wordt er bij je Opa van avond ook gekiend?” vroeg Antje.

„Ja, zeker! En nog andere spelletjes. O, Ans, als je eens wist hoe eenig het daar op zoo'n avond is! En neef Frits kan zulke jolige studentenliedjes op de piano spelen! We hebben er altijd een schik!” En vol opgetogenheid ging Emmy van A tot Z aan 't vertellen, hoe bij Opa gewoonlijk de Oudejaarsavond doorgebracht werd.

Antje hoorde haar zwijgend aan.

„Leuk, hè?” vroeg Emmy, toen ze uitgepraat was. „Kan je nu niet begrijpen, dat ik het vrééselijk vond om thuis te blijven?”

„Ja-a-a,” aarzelde Antje, „dàt wel.”

„En wat dan niet?” vroeg Emmy.

„Och . . .” kwam er dralend, „hoe zal ik dat nu zèggen. Ik ga óók wel graag zoo ereis op visite, zoo is 't niet. Maar, zie je, om nu juist van den *Oudejaarsavond* zoo'n plezier-avondje te maken . . . Bij mevrouw Konings, waar ik het laatst gediend heb, ging het heel anders. En ik geloof dat ik dáár toch meer van houd.”

„Hoe ging het dáár dan?” vroeg Emmy nieuwsgierig.

„O, er gebeurde niets bijzonders. Mijnheer en Mevrouw en de twee oudste meisjes gingen naar de kerk, en ik bleef bij de twee kleintjes thuis; en die bracht ik dan op den gewonen tijd naar d'r bedje. En dan maakte ik dat de thee gezet was, tegen dat de familie thuiskwam. En daar kregen we dan iets extra's bij . . .”

„Wat?”

„Tulband, of appelbollen of zoo. — En dan ging de avond verder stil voorbij. — Tegen het einde werd ik binnen geroepen voor het bijbellezen, net als andere avonden. En dan las Mijnheer het hoofdstuk voor, waar de dominee uit gepreekt had; en dan sprak hij nog zoo eens over wat de dominee had gezegd. En dan zongen we met ons allen den Avondzang: *'k Wil U, o God, mijn dank betalen*. — Ken je dien niet?”

Emmy schudde van neen.

„Dien zongen we dan bij 't orgel. O, ze hadden zoo'n prachtig orgel in de huiskamer! En Mijnheer kon er zoo mooi op spelen! Net of je in de kerk was. En dan van *Uren, dagen, maanden, jaren...*”

„*Vliegen als een schaduw heen.* Dàt ken ik!” viel Emmy haar in de rede.

„Nou, en dan dankte en bad Mijnheer met ons....”

„Hardop?”

„Ja, hardop. En dan wenschten we mekaar allemaal een gelukkig Nieuwjaar. En dan ging ik nog gauw even in de keuken den boel omwasschen, en dan gingen we naar bed.”

„Hoe laat was het dan?”

„Nou, dan was het onder de hand wel twaalf uur geworden. Ik weet nog goed dat we verleden jaar net onze handen gevouwen hadden, toen de groote klok twaalf begon te spelen — die konden we altijd zoo duidelijk hooren als de wind naar ons toe was. — En dat vond ik toen zoo'n heerlijke gedachte, zoo biddend het oude jaar uit en het nieuwe in te gaan.”

Emmy zat met alle aandacht te luisteren, en haar gezichtje ging daarbij hoe langer hoe ernstiger staan.

Ja, Ans had gelijk; het ging daar heel anders dan bij Opa. Zùlk „Oudejaar-houden” trok haar ook wel aan. Dàt was.... dàt was.... hoe moest ze 't noemen.... weer plezierig op een andere manier.

„Vóór ik bij mevrouw Konings kwam,” praatte Antje verder, „had ik daar nooit zoo over gedacht, weet je. O, het waren toch zulke goeie menschen!”

„Waarom ben je er dan maar niet gebleven, zeg?”

„Dat zou ik wàt graag gedaan hebben. Maar ze zijn in 't voorjaar de stad uitgegaan; en mijn moeder hield me liever hier.”

„Hoe oud waren die twee grootste meisjes?”

„Mina was veertien en Marietje tien.”

„Haast net zoo oud als ik. — Waren 't lieve meisjes?”

„Ja; vooral die kleine Rie. Daar hield ik toch zóóveel van! En ik geloof dat ze mij ook nogal lijden mocht, al zeg ik 't zelf. 's Zondags, als het mijn thuisblijfdag was, kwam ze 's avonds altijd een poosje bij me in de keuken zitten; en dan vertelde ze, wat ze op de Zondagsschool gehoord had, of ze las me wat voor uit een mooi boekje.”

„Hād ze veel boeken?”

„Ja, heel wat. Ze hield zooveel van lezen.”

„Ik ook.”

„Boeken waren altijd haar liefste cadeautjes. Maar met geen heb ik haar zoo blij gezien als met den mooien Kinderbijbel, dien ze op haar laatsten verjaardag kreeg. Ik zie haar nōg de keuken er mee binnenstormen. „„Kijk 's, Ansl!”” riep ze. „„Nu hoef ik nooit meer te bedenken, waar ik je 's Zondags uit voor zal lezen.””

„Ik kon ook wel een Kinderbijbel op mijn verlanglijst zetten,” vond Emmy. „Ik ben haast jarig. Ja, dat ga ik doen!”

„Dan moet je er net-zoo-één vragen,” raadde Antje. „O, dat is toch zoo'n mooie. Zoo begrijpelijk, weet je. Hij is door dominee Ulfers geschreven. En er staan zooveel platen in! — Maar we zijn niet verder gekomen dan *Mozes in het biesen kistje*; want ze zijn toen al gauw daarop weggegaan.”

„En wat deden jullie dan verder op zoo'n avond?”

„Dan eens wat praten, en dan weer eens wat zingen samen. Ze heeft me een heele boel Zondagsschoolversjes geleerd.”

Het boezemde Emmy blijkbaar belang in, een stukje levensgeschiedenis te hooren van een meisje, dat zoowat even oud was als zij. Geen kind uit een boek, dat je net zoo lief en braaf kon laten zijn, als je zelf maar wilde, maar een wezenlijk, levend schepseltje van vleesch

en bloed, net als ze zelf was, uit haar eigen tijd en haar eigen land. Met haar elleboog op de tafel, haar hoofdje rustend op haar hand, hield zij de oogen onafgebroken op de spreekster gericht, als wachtte ze op nog meer. Deze ging intusschen voort: „Verleden zomer is ze erg ziek geweest. Dàt was toch zoo'n treurige tijd! We dachten niet anders dan dat ze sterven zou. Zelf dacht ze 't ook.”

„O, en vond ze dat niet vrééselijk?” vroeg Emmy. De gedachte dat *haar* ziekte ook wel eens heel ernstig had kunnen worden en ze er aan had kunnen sterven, kwam voor 't eerst met schrik bij haar op.

„Vreeselijk?” herhaalde Antje. „Nee, heelemáál niet. Ze sprak er o zoo rustig over. Eens toen ik bij haar bedje stond, en ze me zag huilen, zei ze: „„Je moet niet om me huilen, Ans. Ik ga immers naar den Hemel toe als ik sterf; naar den lieven Heere Jezus. Vin-je dat niet heerlijk?”” — Ik zei: „„Ja, Rietje, maar dan moeten *wij* je hier missen, en dàt maakt me zoo bedroefd.”” En toen zei ze: „„Maar ik zal in den Hemel zoo gelukkig zijn. Nog veel gelukkiger dan hier. Zoo dicht bij den Heer! En dan zal ik geen ziertje kwaad meer doen.””

„Dééd ze wel eens kwaad?” vroeg Emmy.

„Och, wat zal ik daarvan zeggen. Ze kon óók wel eens ondeugend zijn, net als wij allemaal, hè. Ze werd bijvoorbeeld gauw boos als er iets niet naar haar zin ging. En ze kon wel eens ongehoorzaam wezen ook. Maar dan had ze daar later altijd spijt van; dat kon je merken. Dan had ze geen rust vóór ze om vergeving gevraagd en je afgezoend had.”

Emmy moest zichzelf in stilte bekennen, dat zij zich ook nogal eens aan die gebreken schuldig maakte. Maar het vergeving-vragen en afzoenen, schoot er bij haar gewoonlijk op in. 't Speet haar dat ze die Marietje nooit

gekend had. Ze dacht dat het wel een aardig vriendinnetje geweest zou zijn. En ze meende het oprecht, toen ze zeide: „Ik ben blij dat ze niet gestorven is. Hoe vond ze 't zelf om weer beter te worden?”

„O,” zei Antje, „dat wou ze toen ook wel weer graag. Als je 't haar vroeg, was het altijd: „„Ik wil net zooals de Lieve Heer het wil.””

„Voor haar zusje ook prettig dat ze is blijven leven, hé, Ans?”

„Ja, voor ons allemaal. Mijnheer heeft er toen op Oudejaarsavond nog zoo mooi voor gedankt. — Maar moeten we nu ons spel niet eens uitmaken?”

„Och nee, laten we liever nog maar een beetje praten. — Vertel nog 's wat van Marietje.”

Antje bedacht zich even en begon toen weer: „Als Mijnheer 's morgens uit den Bijbel las, nam hij altijd het hoofdstuk, waar de tekst van den scheurkalender instond. Met Oudejaar was die: *Geef rekenschap*¹⁾, uit de gelijkenis van den onrechtvaardigen rentmeester. Mijnheer zei, dat dit een goeie tekst was voor Oudejaar, en dat *wij* óók onze rekening maar eens op moesten maken vóór het jaar om was. Hij bedoelde er mee, dat we eens goed moesten nagaan, welke weldaden en zegeningen de Heer ons in het afgelopen jaar zooal geschonken had, en wie *wij* daartegenover voor den Heer geweest waren. Hoe we geleefd hadden, begrijp je, en hoe we eigenlijk hadden *moeten* leven. — Ik moet tot mijn schande bekennen, dat ik er later, onder mijn werk, heel niet meer over dacht. Maar tegen den middag, terwijl ik bezig was het koffiegoed klaar te zetten, komt die kleine Marie naar haar Moe toe met haar lei in de hand, en een heel bedrukt gezichtje, en zegt: „„Kijk eens, Moes, mijn rekening komt heelemaal niet uit!”” — Mevrouw begreep haar zoo gauw niet, en dacht dat ze

¹⁾ Luc. 16 : 2.

een som voor school meende. Maar toen liet ze haar lei zien en zei: „„Kijk maar, Moe. Wat *hier* staat, zijn allemaal weldaden van den Heer; enkel nog maar die ik onthouden heb, weet u; en alleen dit kleine beetje is 't goede, dat *ik* heb gedaan. En *dit* is een lijst van het *kwaad*, dat ik dit jaar gedaan heb. Kijk 's wat 'n lange! En er zou stellig nog meer bij moeten, maar ik weet niet alles meer. — Ziet u wel, dat het heelemaal niet uitkomt?"" — Ik moest in mijn eigen lachen dat Marietje, wat haar Pa van dat rekening-opmaken gezegd had, zoo letterlijk opgenomen had, en keek Mevrouw eens aan. Maar Mevrouw zag heel ernstig en zei: „„Moeders rekening komt ook niet uit, kindje. We staan tegenover den Heer allemaal héél diep in de schuld. En zelf kunnen we die schuld nooit afdoen."" — Nu, dat moest ik in stilte toestemmen. En toen zei Mevrouw dat de Heer dit wel wist, en dat Hij daarom Zijn Zoon in de wereld had gezonden; en dat die lieve Heiland al *onze* zonden op *Zich* had genomen, en al onze schuld Zelf had betaald, toen Hij voor ons stierf aan het kruis. En dat ze nu maar met haar schuldenlijst tot den Heere Jezus moest gaan, net zooals ze er mee bij haar moeder gekomen was; en dat de Heer er dan in den Hemel, waar 't óók alles opgeschreven stond, stellig wel een streep door zou halen, ten teken dat Hij haar al haar schuld kwijtschold, als ze 't Hem vroeg. — Marietje's gezichtje was onder het spreken van Mevrouw heelemaal opgeklaard; en terwijl ik de kamer uitging hoorde ik haar zeggen: „„Hoe gelukkig toch, dat we den Heere Jezus hebben, hé Moe?"" — Toen ik een poosje later weer binnen moest zijn, vond ik haar lei op haar open Bijbel liggen. Ik merkte dat ze er nog meer bijgeschreven had, en dacht — er was op 't oogenblik niemand in de kamer — ik moet toch eens eventjes kijken wát. En toen zag ik dat het uit een versje was, dat we wel eens zongen:

Maak mij, Heer, zoo 'k wezen moet;
 Wasch mij rein in Jezus' bloed;
 Geef me een harte dat U mint;
 Schenk me Uw Geest en maak me Uw kind.

Amen, had ze er achter gezet; en daaronder haar naam. En toen mijn oog op den Bijbel viel, zag ik, dat ze de lei net gelegd had op de plaat, waar opstond van den Heer aan het kruis. Ik begreep dadelijk dat ze dit met opzet gedaan had, en legde de lei precies weer neer zooals ik die gevonden had. De tranen kwamen er

van in m'n oogen; echt waar. Zoo'n kind! Ik voelde me heelemaal beschaamd. — Maar nu moet ik eerst eens voor de melk gaan zorgen, Emmetje, anders krijgen we ze niet. Ga jij dan zoolang nog wat lezen? Ik kom gauw terug."

II.

EMMY MAAKT HAAR REKENING OP.

Emmy was nu weer alleen. Ze ruimde het kienspel weg, kreeg het trommeltje met beschuit vast uit de kast, en zette zich toen in een makkelijken stoel, in afwachting van de anijsmelk.

Ze was wat moe en slaperig. Ze kon tòch wel voelen dat ze ziek was geweest. Als ze nu zoowel bij Opa zat, zou het best kunnen gebeuren dat het haar net ging als toen ze zes jaar was. De dokter had toch wel gelijk gehad met haar te verbieden om mee te gaan; en — ze begreep zelf niet hoe het kwam — het wilde haar niet eens zoo héél erg meer spijten.

Of Marietje Konings van avond wéér mee naar de kerk was geweest? Zeker wèl. — *Zij* ging nog niet naar de kerk. Pa vond haar nog te jong. Alleen verleden jaar Kerstmis en met Paschen had Truus haar eens meegenomen. Ze had het wel prettig gevonden; en ze had er toch wel wat van begrepen ook. Maar naar een Zondagsschool zou ze toch in ieder geval wel kunnen; die *was* voor kinderen. Dat zou ze Pa toch morgen eens vragen. Dan leerde ze óók eens wat meer uit den Bijbel. Ze wist er nu nog maar zoo weinig van. Pa had wel gezegd, dat ze over een paar jaar naar de catechisatie mocht, maar dat duurde nog zoo lang. Wie

weet of ze dan nog wel leefde. Hieróver was ook nog pas een meisje gestorven; nog jonger dan zij.

Dat die Marietje het heelemaal niet naar vond om te sterven! Neef Frits scheen het wèl naar te vinden, want die kon dien keer niet eens velen dat tante Johanna er over sprak. Hij vond het zoo'n sombere gedachte. En dat hij toen ineens al die grappen ging verkoopen, was zeker om er maar niet meer aan te denken.

Zij zou het, eerlijk gezegd, ook wel naar vinden. Maar waarom eigenlijk? Als je naar den Hemel ging, was dat toch niet iets om naar te vinden! Je moest er juist heel blij om wezen; want in den Hemel was je veel gelukkiger dan hier, zei Marietje. — *Als* je ging, ja. Maar alle menschen gingen niet, dàt wist Emmy heel goed. Als je kwaad deed, kon je niet in den Hemel komen. — Maar Marietje deed toch óók wel kwaad; Ans zei het zelf; en met Oudejaar had ze wel een heele lijst vol. — Wie zou dit jaar nu meer kwaad gedaan hebben, Marietje Konings of zij? — Hé, nú wist ze wat! *Zij* zou ook haar rekening eens opmaken. Daar had ze nu juist mooi tijd voor, terwijl Ans in de keuken bezig was. In lezen had ze van avond tòch geen zin. Ja, dàt ging ze doen! En meteen wipte ze uit haar stoel en ging ze weer aan de tafel zitten met een velletje postpapier, dat ze op Truus' schrijfbureautje had ontdekt. Ze vouwde het open, haalde in het midden van elk blad in de lengte een lijn, zoodat ze vier kolommen naast elkander kreeg, en begon toen met in de eerste te schrijven, wat de Heer haar dit jaar zooal voor goeds had geschonken.

Het eerste, dat er kwam, was: *De heele familie gespaard. Dàt* vond ze natuurlijk 't voornaamste. Daaronder: *Bij tante Johanna gelogeed. Verder, alles onder elkaar: Prettigen verjaardag gehad. — Alles gekregen wat op mijn verlanglijst stond. — Met Truus naar de kerk geweest. — Al mijn hyacinthen opgekomen. — Op school overgegaan. —*

Met Pa en Truus een reisje gemaakt. — Drie nieuwe jurken gekregen. — Logeetjes gehad. — Verloren armband teruggevonden. — Een kanarietje gekregen. En, o! hoe meer ze dacht, hoe meer haar te binnen schoot. Er kwam geen einde aan de weldaden, die ze dit jaar had ontvangen. De eerste kolom was al tot onderaan-toe vol! Ze zou nu in de tweede maar eens gaan opschrijven, wat voor akeligs haar overkomen was.

Het ergste weer bovenaan: *Fidel gestorven*. Dan: *Zilveren armband verloren*. Maar die was kort daarop weer gevonden; dat rekende dus niet mee en werd weer doorgeschrapt. Dan: *Regen toen we een dagje uit rijden zouden gaan*. Nee, dat zou ze er maar niet bijzetten; want als schadevergoeding had ze toen de nichtjes bij zich mogen hebben; en een week later waren ze tóch uit rijden geweest. Dus had ze juist door dien regen nog een prettigen dag méér gehad. Dan . . . laat eens kijken . . . wat moest ze lang naar ongelukken zoeken! O, ja: *Mijn mooie bordje gebroken*. Maar dat was haar eigen schuld geweest. Ze had het op den grond gezet om er Fidel van te laten eten, niettegenstaande Truus het haar verboden had. Dat moest dus eigenlijk op de lijst komen van het kwaad, dat ze gedaan had. Oók doorgeschrapt dus. Nu, wat was er dan nog voor narigheid gebeurd? Wacht, daar wist ze nog wat! *Mijn paraplu kapot gewaaid*. Maar neen, dat mocht er ook al niet bij; want toen Opa er van hoorde, had hij dadelijk een nieuwe voor haar gekocht. Zoo'n mooitje! Met zoo'n lief, fijn stokje! Veel mooier dan haar oude. Dat was dus veeleer een geluk dan een ongeluk voor haar geweest, en hoorde dus in kolom 1. Nu herinnerde zij zich nog maar twee dingen: *Ziek geweest*. Maar dan moest er ook in de eerste kolom nog staan: *Beter geworden*. Zoo. En: *Geen Oudejaar kunnen vieren bij Opa*. — Dat dit laatste ook nog eens naar kolom 1 zou verhuizen, vermoedde Emmy toen nog niet.

Nu kwam kolom 3 aan de beurt: het *goede*, dat ze dit jaar gedaan had. Waar zou ze mee beginnen?

Een heelen tijd zat ons schrijfstertje, met haar rechter elleboog op de tafel, op haar potlood bijtend — tusschen twee haakjes, een leelijke, vieze gewoonte — naar het plafond te staren. Toen, op eens, met een haastige beweging, als was ze blij iets te hebben bedacht, nam ze het potlood uit den mond, keek weer op haar papier, en schreef: *Een paar pantoffels gewerkt voor Opa's verjaardag. — Een muziekstukje geleerd voor Pa. — Het mooiste kaartje van Zuid-Holland geteekend van de heele klas.*

Maar nee, dat ging ze allemaal weer doorhalen. Zùlk goeddoen bedoelde ze eigenlijk niet. Een verjaarscadeautje maken voor die goeie Opa, die *haar* zoo véél gaf, en een muziekstukje leeren voor Pa, die haar zulke dure piano-lessen liet geven, wat was daar nu voor bijzonder goeds aan? En als ze netjes kaarten kon teekenen, waarom zou ze 't dan niet doen? 't Was wel prettig, op school, voor de heele klas, een pluimpje te krijgen. Neen, het moest een andere soort van *goed* zijn. Meer zoo iets als bijvoorbeeld Marietje Konings deed, als ze 's Zondagsavonds Antje gezelschap ging houden, als die zoo saai alleen in de keuken zat, en haar dan wat moois voorlas. Zùlke dingen moesten het zijn. — En weer ging Emmy aan het denken.

Eindelijk viel haar iets in: *Een opgespaard dubbeltje aan een blindeman gegeven.* Ja, dàt was iets goeds! Maar, och arme! nauwelijks was ze aan 't schrijven, of haar geweten verbood haar verder te gaan, want ze wist nog precies onder welke omstandigheden ze die weldaad verricht had. Ze liep namelijk met een ander meisje, toen ze dien blindeman aan den weg zag zitten. Dat meisje gaf hem een cent, en eerst daarná gaf *zij* haar dubbeltje; niet zoozeer uit medelijden, maar omdat haar vriendinnetje denken zou: „Wat geeft Em een

boel!" — Een weldaad uit hoogmoed dus; en — hoogmoed was zonde, dat wist Emmy best. Ze had wel eens hooren zeggen, dat, als je een aalmoes gaf, je linkerhand niet weten mocht, wat je rechter deed. Truus zei dat het in den Bijbel stond, en beteekende, dat je niet *pronken* mocht met je weldaden; want dat dit heel slecht was. Dus had ze, met op die manier haar dubbeltje te geven, niet iets goeds, zooals ze meende, maar juist iets *slechts* gedaan. Dan mocht het ook *hier* niet staan, maar moest het op de lijst van haar kwaad. — Maar nú kwam er toch heusch wat goeds! *Een schoolbuurtje, dat haar les niet kende, voorgezegt.* Daardoor had ze dat meisje een half uur schoolblijven bespaard. Maar, dat was waar ook; ze *mochten* elkaar niet voorzeggen van de juffrouw. Wat jammer! Nu had ze daar eigenlijk ook al kwaad in plaats van goed aan gedaan. — Nog eens denken. — *Tweemaal naar de kerk geweest.* Zoo. Dàt mocht gelukkig blijven staan. — *Haast allemaal goede rapporten gehad op school.* Dat was óók goed. Alleen jammer van dat *haast*. Dat moest er maar niet bij hoeven, dan was het nog beter. — Wat had ze nog zooal meer gedaan? — *Een heelen tijd de kopjes gewasschen voor Truus.* Maar ze deed graag wat in het huishouden. Dat was dus grootendeels voor haar eigen plezier, en niet zoo bepaald een goede daad geweest. Nu wist ze wat beters. *Eieren gebracht aan het zieke kindje van de werkvrouw.* Ach, nee! Dat was er ook al geen. Ten minste geen van *haar*; want Pa had ze betaald. Dat was een weldaad, die op Pa's rekening hoorde. Wat had ze dan toch voor goeds gedaan, dat nu eens werkelijk goed wàs; waar nu eens heelemaal niets aan mankeerde? Emmy wist zich niets te herinneren. Ze werd er bepaald verdrietig onder. Ze zou nu maar beginnen aan de lijst van haar kwaad.

Ongelukkig behoefde zij zich thans zoo lang niet te

bedenken. Ze zou maar van achteren-af beginnen; wat ze 't laatst gedaan had, herinnerde ze zich 't eerst. Nu dan: *Den heelen dag uit mijn humeur geweest, omdat ik van avond niet mee kon naar Opa.* — *Boos geworden op Ans, omdat ze niet goed kiende.* — *Ongehoorzaam geweest aan Pa.* — *Ongehoorzaam aan Truus.* — *Gejokt.* — *Trotsch geweest.* — *Een kind op school geplaagd.* — *Met de nichtjes gekibbeld.* Nee maar, wat kwam die laatste kolom gauw vol! Telkens kwam haar weer wat anders in de gedachten! Zou Marietje's lijst ook zoo lang zijn geweest? En dat was nu nog op verre na niet van het heele jaar, om nog niet eens te spreken van vorige jaren. Neen, Emmy had niet gedacht, dat ze van haar leven al zóóveel kwaad had gedaan!

Ze was er nòg niet mee klaar toen Antje met de melk binnenkwam.

„Ben ik lang weg geweest, Em?” vroeg ze. „Ik kon 't heusch niet helpen, hoor! Ik had allerlei oponthoud. — Wat heb je onderwijl gedaan?”

„Geschreven,” zei Emmy. Maar wàt ze geschreven had, vertelde ze niet. Ze vond het veel te vervelend met zoo weinig goed en zooveel kwaad voor den dag te moeten komen. Als het nu zoowel het omgekeerde was.... Maar nú liet ze 't haar niet zien. Ze zou het papier maar dadelijk wegbergen. Ans mocht hier anders óók eens in neuzen, als ze 't zag liggen en er niemand bij was, net als ze met Marietje's lei had gedaan.

De aldus verdachte schonk intusschen uit den geurenden melkketel twee kopjes in, en zei, terwijl ze er een van op Emmy's plaats zette: „Ziedaar, Emmetje! Proef nu maar eens of ze goed is.”

„Dat zal wel,” meende Emmy, die nu weer aan de tafel kwam zitten. „Ze ruikt alvast lekker.” Daarop nam ze een beschuitje uit het trommeltje, doopte dit in het geurige nat, en begon het met veel smaak op te peuzelen.

Antje volgde haar voorbeeld; en nadat de inhoud der kopjes goed en wel zijn weg naar beider maag gevonden had, vroeg ze: „Wat willen we nú 's gaan doen?”

„Speel je graag domino?” was Emmy's wedervraag.
„Of hou-je meer van dammen?”

't Was Antje hetzelfde; of liever, ze had in geen van beide veel zin. Doch dit hield ze maar voor haar eigen. Ze zat immers binnen voor *Emmy's* plezier. Ze liet dus de keus aan Emmy, die toen maar tot het eerste besloot.

Na eenigen tijd hiermee bezig te zijn geweest, kwam het dambord op de tafel. Doch op dit gebied bleek Antje allerm minst een heldin te zijn. Ze moest telkens terechtgewezen worden, wat Emmy al spoedig begon te vervelen, en haar op eens de vraag deed opperen: „Zeg, Ans, willen we liever 's wat zingen? Van *Uren, dagen, maanden, jaren?*”

Dit voorstel viel meer in Antje's smaak, en verwierf onmiddellijk haar levendige goedkeuring. Ze kòn goed zingen; en Emmy had ook een lief stemmetje. Ze vonden het alleen maar jammer dat er geen orgel bij was. Maar zonder begeleiding brachten ze 't er toch ook goed af.

„'k Wou dat ik nòg wat kende,” zei Emmy, toen het vers uit was. „Van *Gezangen*, bedoel ik. Zing jij alléén nog 's wat.”

Antje bezon zich even, en zong toen, terwijl Emmy haar plaats aan de tafel verliet, en zich behaaglijk in haar Vaders armstoel nestelde:

„God, enkel licht,
Voor wiens gezicht
Niets zuiver wordt bevonden,
Ziet ons bevlekt,
Met schuld bedekt,
Misvormd door duizend zonden.”

Bij dien laatsten regel dacht Emmy onwillekeurig aan *haar* zondenlijst. „'k Denk dat *ik* er nog wel meer dan duizend heb, van die elf jaar bij elkaar,” overlegde ze in zichzelf.

Antje zong intusschen verder:

„Heer, waar dan heen?
Tot U alleen!
Gij zult ons niet verstooten.
Uw eigen Zoon
Heeft tot Uw troon
Den weg ons weer ontsloten.”

Hé, had mevrouw Konings tegen Marietje ook niet gezegd, dat ze maar met haar schuldenlijst naar den Heere Jezus moest gaan? Zou *zij*, Emmy, het ook mogen doen? En zou de Heer dan door al dat kwaad van *haar* ook een streep halen? Hè, wat zou ze dàt graag willen! Dan was ze 't in eens allemaal kwijt; want wat door-geschraapt was, telde niet meer mee. — Naar de laatste regels van dat vers had ze vergeten te luisteren, omdat ze toen zoo met haar eigen gedachten bezig was. Maar wat nu kwam:

„Ja, Amen, ja,
Op Golgotha
Stierf Hij voor onze zonden.
En door Zijn bloed
Wordt ons gemoed
Gereinigd van de zonden.”

dàt hoorde ze goed. Dàt was mooi! Toen ze met Paschen in de kerk was, had de dominee óók gezegd dat de Heere Jezus voor ons gestorven was op Golgotha. Ze herinnerde het zich nog heel goed. En toen was hij gaan vertellen van de Opstanding. Ze zou morgen aan Truus om haar kerkboek vragen, dan ging ze ook dat mooie Gezang eens leeren.

„Weet je wat ik ook dikwijls met Marietje zong?” zei Antje, toen die drie verzen uit waren. „*Daar ruischt langs de wolken een lieflijke Naam* Ken je dàt?”

Emmy moest alweer *neen* zeggen. Maar ze wilde het graag hooren, en vond het óók heel mooi. Daar kwam óók in dat de Heere Jezus voor ons gestorven was, net als in dat Gezang stond en als Marietje's Moé gezegd had, toen Marietje zoo met haar rekening inzat. Dit laatste deed haar weer aan dien Oudejaarsekst op den scheurkalender van mijnheer Konings denken, en aan Antje vragen, of ze niet graag eens weten zou, welke tekst er voor *vandaag* op stond.

„Ik wéét het,” zei Antje met een lachend gezicht. „Ik heb er zelf net zoo een op mijn kamertje hangen.”

„Ja? Wat aardig!” vond Emmy. „Wat staat er dan op?”

„Het tweede vers van Psalm 103: *Loof den Heere, mijne ziel, en vergeet geene van Zijne weldaden.*”

Emmy keek verrast; en een blij gevoel kreeg ze bij de gedachte, dat *zij* zich daar straks óók de weldaden, die de Lieve Heer haar dit jaar bewezen had, zoo goed ze kon te binnen had gebracht. 't Waren er héél veel! Een kolom vol! Alleen was ze bang, dat ze er tòch nog een heeleboel vergeten had. — „Wat staat er nog meer in dien Psalm?” vroeg ze aan Antje. „Of ken je 'm niet uit je hoofd?”

„Niet goed. Maar ik kan mijn Bijbel wel even halen. Willen we 'm samen eens lezen?”

Ze was blij toen Emmy *ja* zeide, en liep fluks naar boven, waar haar Bijbel lag. Ze vond dit een heel wat beter besluit van het jaar dan al die spelletjes van daar straks; maar ze had het niet zoo uit haar eigen in die richting durven heensturen. Want, zie je, juffrouw Truus had haar opgedragen, Emmy gezelschap te houden, en het haar zoo plezierig mogelijk te maken. En als de juffrouw nu later vragen zou: Wat hebben jullie zooal gedaan? en dan ten antwoord kreeg: Gezangen gezongen en in den Bijbel gelezen, dan zou ze misschien boos worden, omdat de juffrouw zelf daar ook haar plezier niet in vond. Want, al was Antje nog maar heel kort in dezen dienst, dit had ze toch al dikwijls genoeg kunnen merken. 't Waren beste, vriendelijke menschen; wat dāt betrof kon ze niet anders zeggen; en ze kreeg iederen Zondag behoorlijk haar kerkbeurt; en de juffrouw ging zelf in den regel ook. Maar van den Bijbel merkte je er met dat al toch niet veel; en nooit hoorde je er zoo eens over de hoogere dingen spreken, zooals bij de familie Konings. Neen, dāt was een verschil! 't Was

zoo jammer, ook voor die kleine Emmy. Dat hartje leek er zoo ontvankelijk voor. Ze was heusch blij, die goede Ant, dat ze van avond zoo eens hadden kunnen praten. Zie je, want nu Em het zelf wilde, durfde ze 't gerust te vertellen, als de juffrouw er naar vroeg. Ze hoopte maar, dat de gelegenheid zich nog eens meer mocht voordoen.

III.

VAN „HET OUDE” IN „HET NIEUWE”.

Een half uurtje later lag Emmy onder de wol. Van haar plan om tot twaalf uur op te blijven, evenals andere jaren, was niets gekomen. Hoe later het werd, hoe meer slaap ze kreeg en hoe meer ze naar bed verlangde. En eindelijk was ze maar gegaan. Antje zou voor de gezelligheid bij haar komen zitten, en het schortje afnaaien, dat ze onder handen had.

Als naar gewoonte had Emmy, vóór haar ledikant geknield, haar avondgebed gedaan, dat aldus luidde:

'k Leg mij weer te slapen, Heer!
 Zie genadig op mij neer;
 Laat uw trouwe Eng'lenwacht
 Mij behoeden dezen nacht.
 Weer van mij gevaar en leed;
 Wil vergeven, wat 'k misdeed;
 Geef, dat 'k aan den nieuwen dag
 Weer gezond ontwaken mag. — Amen.

Truus had het haar geleerd toen ze nog klein was; en zoo lang ze zich herinneren kon, had ze dit 's avonds gebeden zonder ooit over te slaan. Emmy geloofde dat ze niet lekker zou hebben kunnen slapen, als ze die

acht regeltjes niet opgezegd had. Maar was dit geschied, dan was ze ook volkomen gerust, en dacht ze er verder heel niet meer aan.

Maar nu was dit anders. Dezen avond had ze voor 't eerst geen vrede met haar gebedje. Het liet haar onvoldaan. Ze vond dat er niet genoeg in stond. Wat er aan ontbrak wist ze niet recht, maar ze had een gevoel alsof ze er niet alles in gezegd had, wat ze te zeggen *had*.

Ze zou nog eens goed nagaan wàt ze had gebeden. Ze had aan den Heer gezegd dat ze slapen ging, en Hem gevraagd om over haar te waken. Dat was goed. Dàn had ze gevraagd om vergeving van wat ze misdaan had. Dat was ook goed.... ja, zeker.... Maar, ze had het eigenlijk zoo maar gezegd, zonder er bij te denken. Nu ze eens goed dàcht bij dat regeltje: *Wil vergeven wat 'k misdeed*, kwam haar in eens die lange, lange lijst kwaad weer in de gedachten. Zou Onze Lieve Heer haar dat nu heusch allemaal vergeven hebben, toen ze 't daareven zoo onnadenkend vroeg? Ze wilde het nòg eens vragen, maar dan ànders. Ze wilde dat de Heer er een streep doorhalen, het uitvegen zou, zoodat het heelemaal weg was. Ja heelemaal wèg, net als in dat Gezang stond, dat Ans gezongen had. Hoe was dat ook weer? Er kwam in van: *Door Zijn bloed gereinigd van de zonden*. Hè ja, heelemaal rein! En dan met een schoone lijst het nieuwe jaar in! Als die dan maar schoon *bleef*! Maar dat zou wel niet, vreesde ze. 't Gebeurde toch zoo dikwijls dat ze al kwaad deed, eer ze er aan dacht.

Die andere kolom, met 't goede, dat de Heer haar gedaan had, was óók heelemaal vol geworden. O, ja! Nu wist ze in eens wat er nog bij moest in haar gebed! Er kwam niets in van danken! Ze schrikte er van! Had ze den Heer dan nog nóóit gedankt voor al Zijn weldaden? Maar dan was dat gebed óók niet heelemaal goed; ze zou het aan Truus zeggen. Immers, als Pa

haar wat gaf, of Opa, of iemand anders, dan bedankte ze er *altijd* voor, al was het ook nòg zoo weinig. En den *Heer*, die haar zoo heel, heel *veel* gegeven had, had zij in 't geheel niet gedankt. Wat moest de Heer haar toch vreeselijk ondankbaar vinden! Haar gebed had er eigenlijk mee moeten *beginnen*; vooral van avond. Mijnheer Konings had op Oudejaar immers ook zoo mooi gedankt, omdat Marietje weer beter was geworden, had Ans verteld. En *zij* was ook ziek geweest en beter geworden. O, kon ze er ook maar eens mooi voor danken, zoo uit haar eigen! — „Zeg, Ans!”

„Ja Em! Wat is er?”

„Kan *jij* mooi danken?”

„Of ik mooi danken kan? Nee, *mooi* niet. Maar het hoeft ook niet mooi.”

„Hoe weet je dat?”

„Wel, het staat in den Bijbel. De Heere Jezus heeft zelf gezegd dat de woorden het 'm niet doen. Als we maar *meenen*, wat we zeggen, zie je. Als de woorden maar uit ons *hart* komen. *Hoe* ze er dan uit komen, dat hindert niet.”

Als we maar *meenen* wat we zeggen. En Emmy was juist zoo pas tot de ontdekking gekomen, dat ze niet eens had *gedacht* bij wat ze had gezegd; nú niet, en gisteren niet, en andere dagen ook niet. En hoe kan je nu *meenen* wat je zegt, als je er niet eens bij *denkt*? Ze bad ook altijd zoo gauw. De dominee in de kerk deed het veel langzamer. Truus had haar vroeger, toen ze 't nog hardop deed, ook zoo dikwijls gezegd dat ze niet zoo raffelen moest. Dat kwam ook omdat ze 't zoo prompt van buiten kende. Als ze den eenen regel zei, kwam de andere al vanzelf. Dus kwamen de woorden bij haar uit haar *hoofd* in plaats van uit haar *hart*. 't Was eigenlijk erg oneerbiedig om zóó tegen den Heer te spreken. En oneerbiedigheid was *zonde*. Had ze dan

zelfs met haar *bidden* zonde gedaan? Moest dāt dan ook al op de kwade lijst? — O, wat was ze toch blij dat ze beter was geworden! Als ze zóó gestorven was, zou ze zeker niet naar den Hemel zijn gegaan. Was ze maar zooals Marietje! — „Zeg, Ans!”

„Wel?”

„Hoe was dat versje ook weer, dat Marietje onder haar rekening geschreven had?”

„*Maak mij, Heer, zoo 'k wezen moet; Wasch mij rein in Jezus' bloed; Geef me een harte dat U mint; Schenk me Uw Geest en maak me Uw kind.*”

„O, ja!” riep Emmy, als wilde ze zeggen: Dāt moet ik hebben! Ze zeide het een paar malen na, en bleef het toen in zichzelf herhalen, om het niet te vergeten. Zoo viel ze in slaap.

Toen Antje haar naaiwerk af had, en zag dat Emmy in de rust was, draaide ze het licht wat af, en verliet ze behoedzaam de kamer, om in de keuken nog het een en ander te doen.

Als Emmy eenmaal sliep, werd ze gewoonlijk niet voor den volgenden morgen wakker. Antje wist dit wel; maar, zorgzaam als ze was, ging ze toch af en toe eens aan de trap luisteren. Alles bleef stil tot, tegen middernacht, buiten een schot dreunde, een afscheids-groet aan het oude jaar. Een tweede volgde, een derde

Emmy hoorde het in haar slaap. Ze droomde dat ze bij Opa op de canapé lag, en dat Truus haar wakker maakte om haar Nieuwjaarsversje voor Opa op te zeggen. Al slapende keerde ze zich op de andere zij.

Daar viel weer een schot. Dit deed haar gedeeltelijk ontwaken en de oogen half openen. 't Verwonderde haar, dat het zoo donker in de kamer was. Opa had anders de heele kroon aan. En zoo stil! Waar waren toch al de menschen?

Bom! Weer een schot. Nu werd ze heelemáál wakker.

Ze richtte zich een weinig op, sperde eens goed de oogen open, en kwam nu tot het besef dat ze in haar eigen kamer lag. O ja, nu wist ze 't weer. Ze was niet meegegaan naar Opa; en omdat ze zoo'n slaap kreeg, was ze maar vast naar bed gegaan. Zouden Pa en Truus al thuis zijn? Nee, Truus' bed was nog leeg. — Hoor, wat schieten ze! Hoe laat zou 't wezen?

Emmy's ledikant stond vlak over den schoorsteen, en het was juist licht genoeg in de kamer om te zien dat de klok nog slechts enkele minuten vóór twaalf stond. Dus háást Nieuwjaar! — Waar was Ans gebleven? Zou ze haar 's roepen? Nee, dat zou ze toch maar niet doen. Misschien was Ans wel bezig te bidden. Ze had het verleden jaar immers zoo'n heerlijke gedachte gevonden, vertelde ze, om biddend het oude jaar uit en het nieuwe in te gaan. Ze zou haar in ieder geval maar niet storen. Ze wilde liever zelf ook bidden. Ja, dat wilde ze doen!

En in den Hemel alleen werd het gezien en gehoord hoe daar, in het nachtelijk uur, in de eenzaamheid van het half donkere slaapvertrek, een paar kinderhanden zich vouwden en een kinderstem eerbiedig fluisterde:

„Maak mij, Heer, zoo 'k wezen moet;
Wasch mij rein in Jezus' bloed;
Geef me een harte dat U mint;
Schenk me Uw Geest, en maak me Uw kind. — Amen,”

Onderwijl deed de klok haar twaalf slagen hooren. Biddend was Emmy van „het Oude” in „het Nieuwe” gegaan.

IV.

EMMY'S BRIEF.

Een helder winterzonnetje straalde aan den wolkenloozen hemel, en zond zijn schijnsel naar de aarde beneden, als een vriendelijken morgengroet op den eersten dag van het jaar.

Het schitterde op de bloemen, door de nachtvorst op de vensterruiten getooverd, en glinsterde op den rijm, die tot aan de fijnste boomtakjes hing. Het verguldde het haantje op den toren, en verzilverde het ijsvlies op het water van de gracht. Het stroomde, door breede ramen, de fraaie heerenhuizen binnen, en drong koesterend door het gebarsten ruitje van de armelijke hut. Het bescheen het pad van den kerkganger, die het jaar met den Heer wilde beginnen, en kracht en moed ging garen in Gods Huis, tot het voortzetten van de levensreis; en dat van den ongelukkige, die waggelend zijn eigen huis opzocht, na zijn nacht en zijn zuurverdiend loon te hebben doorgebracht bij spel en drank.

En wáár zijn vroolijk licht zich een weg baande, bracht het de boodschap mede: De Heere doet Zijn zon opgaan over boozen en goeden, in het nieuwe evenals in het oude jaar. Hij, de barmhartige en liefderijke God, is Dezelfde, gisteren en heden en tot in eeuwigheid.

Emmy stond voor het raam en keek naar de voorbijgangers, die, in Zondagsgewaad, elkander in verschillende richtingen kruisten, en, als het kennissen waren, elkaar een oogenblik staande hielden en de hand schudden, met een heilwensch voor het nieuwe jaar. Een juffrouw, met een kerkboek in de hand, bracht haar tot de vraag: „Ga *jij* niet naar de kerk, Truus?”

„Nee, Zus, ik heb geen tijd,” was het antwoord. „’t Is geen Zondag. En ik kan toch niet alles voor Antje laten staan.”

Emmy was met dit antwoord tevreden. Maar Truus

zelf niet. Ze wist immers maar al te goed, dat het slechts een uitvlucht was, en het haar meer aan lust dan aan tijd haperde. Zij herinnerde zich nog heel goed dat haar moeder op Nieuwjaar, ook al was het geen Zondag,

wèl tijd vond om naar de kerk te gaan, zonder dat de dienstbode het er drukker om had.

't Was trouwens niet de eerste maal dat Truus dien morgen aan haar goede, vroeggestorven moeder herinnerd was geworden. Emmy toch, die met haar op dezelfde kamer sliep, had haar, bij het ontwaken, al dadelijk verteld, wat zij en Antje den vorigen avond gedaan hadden. En wel verre van er boos om te worden, zooals Antje gevreesd had, verweet Truus zich in stilte, dat zij de taak van opvoedster tot hiertoe niet beter had vervuld, en haar belofte, aan haar moeder gedaan, om den Heer te zoeken, en haar zusje daarin voor te gaan, zoo slecht was nagekomen. „Was Moe maar blijven leven,” zuchtte ze in zichzelf, „dan zou ik zeker heel anders geworden zijn.”

Emmy stond intusschen nog altijd naar buiten te kijken, en hield overluid haar eigen beschouwingen over hetgeen ze daar zag.

„Kijk dien jongen eens een hoop kaartjes in zijn handen hebben! Zou hij die allemaal rond moeten brengen? — Die vader gaat zeker met zijn kinderen wenschen. Ze zien er net zoo uit. — En die twee meisjes ook, denk ik; ze zijn zoo netjes! — De menschen treffen het, dat het juist vandaag zulk mooi weertje is, hé Tru?”

„Of zel?”

„'k Wou dat ik ook maar uit mocht, dan ging ik 't allereerst naar Opa toe. Vervelend dat ik Opa nu in 't geheel geen Nieuwjaar kan wenschen. Heb *jij* het gisteravond nog voor me gedaan?”

„Ja, stellig! En ik heb Opa ook je zoen gegeven, en er de noodige van Opa voor je teruggebracht.”

„En die heb je me nog niet eens gegeven!”

„Zeker well! Ik heb ze je eerlijk afgeleverd, hoor, zoodra ik thuiskwam. Maar je hebt er niet eens wat

van gemerkt, slaapkous! Je moet me wéér vertellen dat je wakker zal blijven!"

Emmy lachte. „O, Tru, ik kreeg toch zoo'n slaap!" vertelde ze. „Ik kon m'n oogen haast niet meer open houden. Maar ik heb het tòch twaalf uur hooren slaan. — Zeg, hoe zou je vinden als ik Opa eens een brief schreef?"

„Wel ja, doe dat! Dat zal Opa wel aardig vinden. Dan zal ik hem voor je meenemen. Ik ga straks toch eens even zien of Opa goed geslapen heeft."

Emmy, aldus aangemoedigd, ging dadelijk haar schrijfgerei halen, en zette zich met veel ijver aan het werk. Ze deed haar best om netjes te schrijven; en na een uurtje had ze 't volgende op het papier:

Van huis, 1 Januari 19..

Lieve Opa!

Omdat ik nog niet uit mag, zal ik u maar een brief schrijven om u te feliciteeren met het Nieuwe jaar. Opa, ik wensch u heel veel geluk en zegen in het Nieuwe jaar, en ik hoop dat u het heele jaar weer gezond mag blijven. Opa, Truus vertelde me, dat het u zoo speet dat ik er gisteravond niet bij was. Het speet mij ook erg, maar het is me toch nogal meegevallen. Antje, u weet wel, ons nieuwe dienstmeisje, heeft me gezelschap gehouden. Kienen en zoo, dat gaat niet erg met haar, maar ze kan mooi zingen; en ze heeft verteld van een lief meisje uit haar vorigen dienst. Marietje Konings heet ze. Ze is maar een jaar jonger dan ik. Verleden jaar is ze erg ziek geweest, maar ze was niets bang om te sterven, omdat ze wist dat ze naar den Hemel ging. Nu, als je dat weet, hoef je ook niet bang te zijn, hé Opa? O, Opa, ik ben toch zoo blij dat ik nog niet gestorven ben, want ik heb zooveel kwaad gedaan. Dat heb ik pas gemerkt, toen ik gisteravond mijn rekening opmaakte. Dat heeft die Marietje verleden jaar ook

gedaan, weet u. Ik had een heele kolom vol. Maar Antje zei, dat Marietje's Moe gezegd had, dat Onze Lieve Heer Zijn Zoon op aarde gezonden had, om voor ons te sterven aan het kruis, en dat de Heere Jezus toen al onze schuld voor Zijn rekening genomen heeft, en dat Hij ons nu al het kwaad vergeven wil, als wij het Hem vragen. Ik wist het wel, want toen ik met Paschen in de kerk was, zei de dominee het ook, maar ik heb er later heel niet meer aan gedacht. Maar ik ben blij dat ik het nu weer van Antje gehoord heb. En nu ken ik een mooi versje, Opa, 't is een gebedje. Maak mij, Heer, zoo 'k wezen moet, Wasch mij rein in Jezus' bloed, Geef me een harte dat U mint, Schenk me Uw Geest en maak me Uw kind. Vindt u het ook niet mooi, Opa? Dat ga ik nu elken dag bidden, want ik zou zoo graag een betere lijst hebben dit jaar. Ik heb aan Pa gevraagd of ik naar de Zondagsschool mocht, en Pa vond het dadelijk goed. Vindt u dat niet lief van Pa? En Truus zal er werk van maken, heeft ze beloofd, zoodra als ik weer uit mag. En dan kom ik u alles oververtellen, wat er op de Zondagsschool verteld wordt. Vindt u dat niet goed? Opa, u hebt laatst gevraagd of ik al een verlanglijst voor mijn verjaardag gemaakt had. Ik heb er nog geen, maar ik weet toch al één ding om er op te zetten, en dat is een Kinderbijbel. Truus heeft me een kerkboekje beloofd, dan hoef ik het hare niet meer te leenen, als ik eens een Gezang wil leeren, want ze heeft dat mooie van Moe, met dat gouden slot, en daar is ze erg zuinig op, omdat het van Moe is. 't Moet wel prettig zijn om een moeder te hebben, net als Marietje Konings, hé Opa. Moeders weten alles zoo goed. Ik wou dat ik de mijne ook nog maar had. Truus zegt dat onze Moe ook zoo goed was, en dat Moe nu in den Hemel is. Daar ben ik blij om, want als ik goed word en ook in den Hemel kom, dan zal ik Moe toch ook eens zien.

Opa! heb ik u nu geen langen brief geschreven? Maar nu zal ik maar eindigen, want mijn blaadje is vol. Dag lieve, lieve Opa! Ik zal een zoen voor u in den brief doen, en zoodra ik uit mag, kom ik naar u toe, en dan krijgt u er nog een heeleboel echte bij. Dag Opa! Veel groeten aan juffrouw Margo.

Uwe U liefhebbende
EMMY.

„Af, Tru!” juichte ze met een triomfantelijk gezichtje, toen ze haar naam had gezet. „Kijk 's! Vier zijtjes!”

„Maar! Wat een lange!” riep Truus, die, aan dezelfde tafel gezeten, met haar eigen correspondentie bezig was. „Wat staat er zooal in? Mag ik 's lezen?”

„O, jawel,” bewilligde Emmy. „Er staan niets geen geheimen in.” En te gelijk legde ze den brief voor haar zuster neer, die dadelijk van de vergunning gebruikmaakte, met de opmerking: „Wat heb je keurig geschreven!”

Emmy, in haar nopjes met dit welverdiende prijsje, ging intusschen haar krachten op het adres beproeven, en was in deze bezigheid zoo verdiept, dat ze er niets van merkte hoe haar zuster, onder het lezen, al eens tersluiks aan haar oogen veegde.

Ja, het trof Truus werkelijk, wat ze daar las. Ze gevoelde er zich bij vernieuwing diep door beschaamd. Bijna ieder woord van haar zusje's brief klonk haar, de zooveel oudere, als een onwillekeurig verwijt in de ooren. *Zij* had zich nog nimmer met ernst afgevraagd: Hoe sta ik tegenover den Heer? Wel slaakte ze soms de verzuchting: 'k Wou dat ik zoo was als Moe; maar wat gaf dit, zoolang ze den weg niet insloeg om zoo te worden? Neen, ze was lang niet, die ze wezen moest; noch voor zichzelf, noch voor anderen, inzonderheid voor haar kleine zus. Kende zij het bevel van den Heiland dan niet: *Laat de kinderkens tot Mij komen?* En was het

dan niet reeds lang haar plicht geweest, dit kinderzieltje te brengen tot den grooten Kindervriend, aan wien het hier zulk een innige behoefte toonde?

Zoo dacht Truus, en het maakte haar bedroefd. Ze trachtte zich echter zooveel mogelijk goed te houden. Maar toen ze Emmy's ontboezeming over haar moeder las, werd het haar te machtig, en barstte ze in tranen uit.

Emmy bleef midden in de krul van een hoofdletter steken, en zag verschrikt en verwonderd op. Ze begreep niet wat Truus in eens had, dat ze zoo ging huilen. En haar pen neerwerpend, sprong ze van haar stoel, liep op haar zuster toe, sloeg den arm om haar hals, en vroeg bezorgd: „Tru! Wat is er?!”

Er kwam niet dadelijk antwoord.

„Truus! Zeg dan eens! Wat is er? Scheelt je wat?”

„Och, nee, Em; daar is niets. Laat me maar even.”

„Maar waarom huil je dan? Toe, zeg het dan 's.”

„Ach, Em, ik ben zoo'n slechte zus voor je geweest! Als Moe het eens wist!” kwam er eindelijk uit, onder een nieuwen tranenvloed.

Nu steeg Emmy's verbazing ten top. „Een slechte zus?!” riep ze. „Jij?! En je bent altijd even goed en lief voor me, al ben ik nog zoo ondeugend tegen jou. Je bent een *goeie* zus, hoor!” En om dit te bevestigen sloeg ze thans *beide* armen om de schreiende heen, en kuste haar herhaaldelijk.

Truus schoof een weinig van de tafel af en trok Emmy op haar schoot. „Arm kleintje!” zei ze. „Je zou aan je moeder een heel wat beter voorbeeld gehad hebben. 'k Wou dat Moe er nog maar was!!!”

Dit wou Emmy zelf ook graag, en dus wist ze niet zoo dadelijk hoe haar op dit punt te troosten. Maar dat Truus *slecht* voor haar geweest was, dat mocht ze niet denken. Daarom herhaalde ze: „Je bent een *lieve, goeie* zus, hoor Tru!” En om haar bewering kracht bij

te zetten, liet ze er heel beslist op volgen: „Ik zeg het!”
 Er kwam een weemoedig lachje op Truus' gezicht,

door haar tranen heen. „Dat *ij* het zegt is niet genoeg, kleintje!”

„En Pa zegt het ook!”

„Maar de Heer zegt het *niet*. En dat is toch het voornaamste.”

„Waarom denk je, dat de Heer je niet goed vindt!” vroeg Emmy ernstig. „Je gaat 's Zondags naar de kerk, en . . .”

„O, kind, schei uit! Reken me dāt toch asjeblijft als geen deugd aan!”

„Maar naar de kerk gaan is toch goed,” meende Emmy.

„Zeker, dat wèl. Maar het is nog een heel verschil *hoe* je gaat. Uit gewoonte of omdat je graag wilt.”

„Hoe ga jij dan?” vroeg Emmy.

Truus aarzelde een oogenblik alvorens te antwoorden. Toen kwam er: „Ik schaam me om het je te zeggen, Zus, maar ik ga alleen om Moe, omdat ik weet dat Moe er zoo op gesteld was; maar niet omdat mijn hart er heentrekt. En zóó is het toch het ware niet. Als ik graag ging, had ik er vandaag ook best den tijd voor kunnen vinden.”

Emmy zag haar zuster verwonderd aan. „Hoe komt het, dat je niet graag naar de kerk gaat, Truus?” vroeg ze. „*Jij* kan toch zeker alles wel goed begrijpen wat de dominee zegt.”

„O, ja,” bekende Truus, „als ik maar aandachtiger luisterde en het meer tot mijn hart liet komen; dan zou ik er wel meer van onthouden, en meer naar leven ook.” Ze wist zelf niet, hoe ze zoo openhartig kwam. Wat moest haar kleine zus wel van haar denken? Maar eenmaal begonnen, had ze behoefte zich verder te uiten; en terwijl haar oogen zich opnieuw met tranen vulden ging ze voort: „O, Em, je wéét niet hoe slecht ik ben! Als *ik* mijn rekening eens op ging maken, zou mijn schuldenlijst zeker nog veel langer zijn dan de jouwe.”

„Zeg het aan den Heere Jezus, Truus,” raadde haar zusje. „Dat mag je gerust doen. De Heer is expres uit den Hemel gekomen om onze schuld te betalen, zegt Marietje's Moe. Hij is er voor gestorven aan het kruis.”

„Ja, Em, ik weet het. Het staat alles in den Bijbel.

Maar het was tot hiertoe of het me niets aanging. Ik weet zelf niet hoe het komt."

"Misschien komt het wel, omdat je je rekening nog niet opgemaakt hebt," giste Emmy. „Als je ziet hoeveel kwaad je gedaan hebt, en je graag goed wil worden, dan ga je vanzelf naar den Heere Jezus verlangen, net als ik. — Als ik mijn Kinderbijbel heb, ga ik er dikwijls in lezen, Truus! Ik ben blij dat ik zoo gauw jarig ben; want ik denk stellig dat ik er een van Opa krijg. Jij ook niet?"

"Ja, ik zou het ook wel denken."

"En willen we 'm dan *samen* lezen? Dan kunnen we er later nog eens over praten; dan onthouden we 't goed. Ja, Truus? Doe je 't?"

"Ja schat, ik beloof het je. Maar we hoeven niet juist te wachten tot je jarig bent. Er staat in den gewonen Bijbel ook genoeg dat je begrijpen kan. O, Em, ik had je veel meer uit den Bijbel moeten leeren!"

"Maar je hebt er me toch al dikwijls uit verteld," vergoelijkte Emmy. „Zulke mooie geschiedenissen!"

"Ja, maar nu en dan zoo'n geschiedenis vertellen zonder meer, is niet genoeg. Ik had je meer van den Heer-zelf moeten spreken, dat Hij ons liefheeft, en onze zonden wil vergeven, en ons zalig wil maken; net zooals Moe *mij* vertelde toen ik een klein meisje was. Moe las elken dag met me in den Bijbel. Dat had ik met jou ook moeten doen."

Voor *dit* verzuim van haar zuster kon Emmy geen verontschuldiging vinden. Peinzend bleef ze voor zich uit staren. En weer kwam dat verlangen naar haar moeder in haar op. Eindelijk vroeg ze: „Waarom heb je 't dan niet gedaan, Truus?"

"Ach, Em, ik weet het niet," was het mismoedige antwoord. „'t Komt zeker omdat ik niet deug; omdat *ik* mijn hart nog niet aan den Heer gegeven heb, zooals Moe."

"Wat is dat eigenlijk: je hart aan den Heer geven?"

„Dat wil zeggen: voor den Heer leven. Leven zooals de Heer het wil. Want, nietwaar, als je iemand liefhebt, doe je graag wat hij wil?”

Emmy stemde dit hartelijk toe.

„En als ik nu den Heer liefhad,” ging haar zuster voort, „dan zou ik vanzelf den Bijbel ook liefhebben, want die *leert* ons juist, wat de Heer wil; en dan zou ik er meer met je over spreken ook. Maar na mijn aannemen heb ik hem bijna in het geheel niet meer gebruikt, behalve mijn kerkboek 's Zondags. Zie je nu wel, dat de Heer me onmogelijk goed kan vinden? O, Em, ik moest heelemaal anders zijn!”

„Bid dan ook mijn nieuwe gebedje. Je weet wel, dat versje van Marietje: *Maak mij, Heer, zoo 'k wezen moet*. Wil je dat doen, Truus? En willen we dan voortaan óók elken dag in den Bijbel lezen, net als Moe?”

„Ja, lieveling,” zei Truus, haar zusje hartelijk kussend. „Dat jij *mij* nu nog den goeden weg moet wijzen, in plaats van ik *jou*, kleine zus!”

„Dat geeft niet, als we er maar komen,” zei Emmy vroolijk. „Willen we dan vandaag beginnen, met het *Nieuwe* jaar?”

„Ja, en dan zullen we 't maar geen oogenblik uitstellen. We hebben nog net een rustig half uurtje vóór de koffie. Later komt er misschien weer wat in den weg.”

Dit zeggende ging Truus haar moeders lang vergeten Bijbel halen.

Emmy had dien Bijbel al dikwijls onder de andere boeken gezien, als Truus haar kast opruimde, en er nooit iets bijzonder merkwaardigs aan gevonden, behalve dat het zooveel grooter en dikker dan die andere boeken was. Maar nu beschouwde ze hem met heel andere oogen. Met een gevoel van eerbied sloeg ze hem open, toen Truus hem op de tafel had gelegd, en raakte ze, bij het omslaan, de bladen aan. En met iets plechtigs in stem en

toon vroeg ze: „De Bijbel is het Boek van God, hé, Tru?”

„Ja, dat Boek heeft de Heer zelf voor de menschen laten schrijven.”

„Wat zitten er een vouwtjes in, zeg!”

„Ja, pas op, die moeten er inblijven. Dat heeft Moe gedaan.”

„En al die strepen en kruisjes?”

„Oók. Als Moe iets las, wat ze bijzonder goed ont-houden wilde, zette ze er altijd zoo'n teekentje bij.”

„Dat is wel goed,” vond Emmy; „dan valt later van-zelf je oog er weer op, hé. O, kijk 's! Bij Psalm 103 staat ook een kruisje! Wat aardig! Denzelfden, dien Ans gisteravond voor me gelezen heeft! En juist bij vers 2: *Loof den Heere, mijne ziel, en vergeet geene van Zijne weldaden*; precies denzelfden tekst, die gisteren op Antje's scheurkalender stond, voor het Oude jaar! — Zeg, Tru, denk je dat Moe het goed van me gevonden zou hebben, dat ik gisteren mijn rekening opgemaakt heb?”

„O, stellig! Daar kan je zeker van zijn.”

„Ik ben blij dat ik het gedaan heb. — Wat gaan we nu lezen?”

Truus zocht Lucas 15 op, dat handelt over den herder, die zijn schaap, en de vrouw, die haar penning zoekt, en over den verloren zoon. Dit was één van Moeders bijzonder geliefde hoofdstukken. De laatste gelijkenis kende Emmy wel, maar de beide eerste waren nieuw voor haar. Die van den herder trok haar het meest aan. Ze was zoo innig blij voor het arme, verdwaalde schaapje, toen het gevonden was, en zoo veilig op de sterke schouders van den herder lag. En toen Truus aan 't vertellen ging, dat die herder het beeld van den Heiland was, toen kwam er iets in haar kleine hart, dat haar zeide, dat ze dan in dat schaapje haar eigen beeld zien mocht.

„Willen we nu het Gezang 's zingen dat je geleerd hebt?” vroeg Truus na het lezen.

„Hè ja!” klonk het gretig. „Maar ik heb de wijs niet onthouden. We moesten een orgel hebben, hé Tru?”

„Op de piano gaat het ook wel. Hoor maar. Ik zal het eerst 's alleen zingen; en dan doen we 't samen.”

„Ja, 't gaat zoo óók mooi,” vond Emmy, toen haar zuster één vers gezongen had. „Nu weet ik de wijs wel.” En daarop zongen beiden:

„Heer! waar dan heen?
Tot U alleen;
Gij zult ons niet verstooten.
Uw eigen Zoon
Heeft tot Uw troon
Den weg ons weer ontsloten.”

„Ja, Amen! ja,
Op Golgotha
Stierf Hij voor onze zonden;
En door Zijn bloed
Wordt ons gemoed
Gereinigd van de zonden.”

„Nu 't laatste vers ook nog, Em!” Krachtig sloeg ze aan. En niet alleen uit haar mond, maar diep uit haar hart kwamen de woorden:

„Wil, U ter eer,
Steeds meer en meer
't Geloof in ons versterken.
Dan zullen wij,
Gereed en blij,
Uit liefde 't goede werken.”

Antje hoorde 't in de keuken. En ze hoorde 't met blijdschap. *Kerkgezang!* Dat was iets nieuws hier in huis. Een oogenblik verbeeldde zij zich, weer bij mevrouw Konings te zijn.

En de Engelen hoorden 't in den Hemel. En die hoorden 't óók met blijdschap. Met een blijdschap zóó groot, als alleen *Engelen* smaken kunnen, als daar ergens een afgedwaald kind opstaat en tot zijn Vader gaat.

Truus was dien Nieuwjaarsmorgen niet naar de kerk gegaan, om des Heeren aangezicht te zoeken in Zijn Huis. Ze had daar niet goed aan gedaan, en zichzelf daardoor moedwillig van een zegen beroofd. Maar de liefdevolle Heiland die nóóit met ons doet naar onze zonden, was tot *haar* gekomen, gelijk Hij den avond te voren tot haar zusje gekomen was.

Ja, de Goede Herder was uitgegaan om ook deze schapen tot Zijn kudde te brengen. En beiden hadden gehoor gegeven aan Zijn vriendelijke roepstem, en waren Hem gevolgd om Hem nooit meer te verlaten. Want Hij, de Getrouwe, heeft het beloofd: *Niemand zal ze uit Mijn hand rukken.*

Het was intusschen over halftwaalf geworden. Truus moest voor de koffie gaan zorgen, want Pa was een man van de klok.

Emmy ging nog eens door het raam zien. Ze keek nu echter niet naar de straat, maar naar boven, naar de heldere, zonnige winterlucht. En zóó strak tuurden haar oogjes in die richting, als trachtten ze, door het blauw van de lucht heen, te zien naar wat daarachter lag.

Eensklaps wendde ze haar hoofdje om met een vroolijk: „Truus, wil ik je 's wat zeggen? Eerst vond ik het erg naar, dat ik geen Oudejaar bij Opa kon vieren, maar nú ben ik er blij om. Want, zie je, als ik niet alleen thuis was gebleven, dan had ik dat allemaal niet van Antje gehoord; en dan zou ik er nooit aan gedacht hebben om mijn rekening op te maken. En als ik dàt niet gedaan had, dan had ik niet geweten dat ik zoo slecht was. En dan zou ik niet verlangd hebben om goed te worden. En dan zou ik niet naar den Heere Jezus zijn gegaan.”

„Ik ben er ook blij om, Em,” zei haar zuster. „'k Ben blij voor jou en voor mij.”

„Daar bedenk ik me wat!” riep Emmy opeens. „Ik heb het in de tweede kolom geschreven; bij het akelige, dat me overkomen is. Maar het moet eigenlijk in de eerste staan; want het is juist iets heel goeds geweest. — Ik ga het dadelijk veranderen! — Als het er nog maar bij kan. Die eerste lijst is al tot onderaan-toe vol.”

„Wel zet het dan *boven-aan*, Zus! Daar zal het nog wel kunnen staan. 't *Allerbovenste*. Dáár hoort het.”

V.

EMMY'S OPA.

Een zoele lentelucht had de Nieuwjaarskoude vervangen. De kristallen ijsbloemen, die met de zon maar geen maatjes kunnen worden en altijd haar gezelschap ontvluchten, hadden plaats gemaakt voor veelkleurige hyacinthen en tulpen en andere lenteboden, die op beteren voet met de dagvorstin staan, en juist het best tieren, waar ze het meest beschenen worden door haar vriendelijk-glanzend aangezicht.

Emmy was al lang weer beter; dezelfde vlugge, vroolijke, levenslustige spring-in-'t-veld van voorheen, met roosjes op de wangen, en lentezon in 't oog. De influenza, waar zooveel menschen, helaas, wat „uit hóuden,” had voor haar gelukkig geen gevolgen gehad. Geen *nadeelige* gevolgen, wel te verstaan. Want *iets* had de ziekte toch ook bij haar achtergelaten. Maar dat was iets heel *goeds*; iets heel *begeerlijks*, voor alle menschen, groote en kleine, die ziek, en die niet ziek zijn geweest, namelijk het besef, dat je, om gerust, en dus waarlijk *gelukkig* te kunnen leven, weten moet dat je gerust *sterven* kan. Doch om dit te weten, moet je eerst twee andere dingen weten, waarvan het eerste is:

Ik ben een arme zondaar, en anders niemendal;
en het tweede:

Maar *Jezus* is mijn Heiland, mijn Eenige en mijn Al.

En *déze* twee dingen was Emmy begonnen te leeren op dien Oudejaarsavond, toen ze niet, als anders, mee naar Opa kon, en ze in de eenzaamheid, in navolging van Marietje Konings, haar rekening opmaakte.

Het was de Heer, die dit goede werk in Emmy's hart begonnen had, en daartoe, als middel, eerst die ziekte, en toen Antje, het eenvoudige dienstmeisje, had

willen gebruiken. En wat de Heer begint, dat zet Hij voort, om het ook heerlijk te voleindigen.

Getrouw aan hun besluit, op den Nieuwjaarsmorgen genomen, begonnen de zusjes sindsdien elken nieuwen dag met het gezamenlijk lezen van een klein gedeelte uit „het Boek van God,” — zooals Emmy den Bijbel zoo gaarne noemde, — vóór zij naar beneden gingen om te ontbijten. En ze behoefden hierbij elkander nooit te vragen: „Wat zullen we nu eens lezen?” want op Emmy's verzoek had Truus al heel spoedig een scheurkalender gekocht, net als Antje en haar vroegere Mevrouw er een hadden. Emmy mocht altijd het blaadje afscheuren en voorlezen, en daarna las Truus dan het hoofdstuk, waaruit de dagtekst genomen was.

„Hè, hoe mooi! Ik wou dat Pa ook meelas!” zei Emmy op zekeren morgen, toen Truus het een-en-twintigste hoofdstuk uit de Openbaring van Johannes gelezen had, waarin een beschrijving wordt gegeven van de heerlijkheid van de groote Godsstad, het Nieuwe Jeruzalem, en van de vreugde der verlostten, die eeuwig in haar licht zullen wandelen. „Leest Pa zelf wel eens in den Bijbel, Truus?”

„Niet dat ik het zie,” ontweek haar zuster. Ze geloofde wel zeker dat Vader het Bijbelboek nóóit ter hand nam; maar ze sprak die meening tegenover haar zusje liever niet uit. Pa was toch anders zoo'n lieve, beste man. Hij zou „het goede” nooit tegenwerken o nee, heele-máál niet. Maar het voor zichzelf zóeken, dat deed hij evenmin. Hij ging geheel op in zijn zaken, en bekommerde zich verder om niets. Toen Truus zelf nog, tot voor korten tijd, zoo onverschillig daarheen leefde, was dit haar nooit zoo opgevallen; maar nú kon het haar dikwijls bezwaren, en had zij het wel gaarne anders gewenscht. Ze sprak daar echter wijselijk niet met Emmy over.

„Zouden we voortaan niet beneden aan 't ontbijt

kunnen lezen?" opperde deze. „Dan kon Pa het ook hooren. Dat deden ze bij Marietje thuis ook. Zou je dat niet goed vinden, Tru?"

„Zeker, Zus; ik zou het o zoo graag willen. Moe deed het ook altijd. Maar ik durf het niet goed te vragen. Je weet, Pa heeft 's morgens altijd zoo'n hoop couranten en brieven te lezen. En als Pa daarmee klaar is, moet hij dadelijk naar 't kantoor."

„O, *ik* durf best!" zei Emmy. En daar ze niets van uitstellen hield, maakte zij haar vader nog dienzelfden dag, op haar eigenaardige, kinderlijke manier, met hun beider verlangen bekend.

Truus, aangemoedigd door zusje's voorbeeld, ondersteunde het verzoek, er aan herinnerend, dat, toen Moe nog leefde, het ook altijd gebeurde. Dit laatste vooral legde gewicht in de schaal.

„Ga je gang dan maar, kinderen lief," klonk het uit Vaders mond. „Wat je moeder deed, zal je vader je niet beletten, want dat was zeker goed."

En sinds dien dag werd Moeders Bijbel, tot groote vreugde der beide zusjes, niet meer op de ontbijttafel gemist.

Emmy ging nu ook iederen Zondag trouw naar de Zondagsschool, 's morgens om tien uur, als Truus naar de kerk ging. Maar daar de Zondagsschool slechts één uur duurde, en de kerk eerst later uitging, gebruikte zij dien tusschentijd gewoonlijk om Opa te bezoeken, en dezen, zooals ze in haar brief beloofd had, te vertellen, wat ze zooeven had gehoord. En voor den ouden heer, die in den laatsten tijd slecht ter been was en weinig meer uitging, en ook niet lang achtereen meer lezen kon, waren die bezoeken van zijn „hartlapje" altijd een welkome afleiding.

De bewuste Kinderbijbel was ook al sedert eenige weken in haar bezit. Ze was in haar verwachtingen

daaromtrent niet teleurgesteld. Op haar verjaardag was er al vroeg een groot pak van Opa gekomen, en daar zat hij in. Emmy was er mee boven de wolken. Zoo'n

groot, mooi boek, van haar alleen! Hij werd dadelijk aan het oordeel van Antje onderworpen; en deze verzekerde, dat het er precies zoo een was als die van Marietje Konings, tot de kleur van den band toe.

Emmy gebruikte hem trouw. En 's Zondagsavonds, als het Antje's thuisblijfsdag was, ging ze er, ook al op Marietje's voorbeeld, een poosje mee naar de keuken.

Antje vond dit natuurlijk erg prettig. Dan konden ze nog eens samen praten en zingen ook. En als Emmy zoo'n dagje bij Opa te visite was, ging het boek ook meestal mee, om er den gever-zelf wat uit voor te lezen, — *die* kwam er toch in de eerste plaats voor in aanmerking, vond ze, — en zoo had de oude heer er ook menig verhaal uit gehoord.

Al die geschiedenissen waren voor Opa als oude bekenden, maar die hij in lang niet had ontmoet. Jeugd-vrienden, die hem den tijd te binnen brachten, toen hij ze, als kleine jongen, uit den mond van zijn moeder hoorde. Wat was dat al lang geleden! En wie zal zeggen, wat de oude man nog meer er bij dacht?

Emmy wist het ook niet. Ze wist alleen maar dat Opa graag had, dat ze hem uit haar Boek voorlas, en dat hij al meermalen tegen haar gezegd had: „Houd je maar altijd trouw aan wat dat Boek je leert, m'n lieve kind!”

Op een keer, toen Emmy weer eens bij Opa kwam, was hij juist bezig zijn schrijfbureau op te ruimen, en onder meer, ook een pak oude brieven nog eens in te zien. De meeste werden, na vluchtige lezing, in kleine stukjes gescheurd en in de prullenmand geworpen; doch enkele zorgvuldig weer dichtgevouwen en op hun oude plaatsje in de lade gelegd. Onder deze was er één, dien Emmy bij den eersten oogopslag herkende.

„O, Opa, mijn Nieuwjaarsbrief! Hebt u dien nog?”

Opa antwoordde niet, maar bleef stilletjes doorlezen, alles wat er instond, van den eersten tot den laatsten regel toe, glimlachend, en toch met tranen in de oogen. En toen hij klaar was, en hem bij de andere legde, zei hij: „Je Grootvader mag met Oudejaar ook zijn rekening

wel eens opmaken, Em! Ik vrees dat die ook wel met een tekort zal sluiten."

„Dan moet u er maar dadelijk mee naar den Heere

Jezus gaan, Opa!" raadde Emmy. „Dan scheldt de Heer u óók alles kwijt."

„Zou je 't denken, kleintje?"

„Ja, stellig, Opa! Dan gaat er in den Hemel een

streep door, net als bij mij. Dat kan de Heer doen, ziet u, omdat Hij zelf alles betaald heeft."

"Maar *ik* ben al heel oud, Emmy. En hoe ouder een mensch wordt, hoe grooter zijn schuld. Weet je dat wel?"

"Ja, Opa. Maar de Heer is zoo rijk en zoo goed. De juffrouw zei juist gisteren nog op de Zondagsschool: We hebben zulk een goeden, rijken Heiland; Hij kan iedereen helpen, die tot Hem komt; en Hij *wil* het ook. — Als ik u was, zou ik er maar niet mee tot Oudejaar wachten, Opa. 't Is zoo onrustig om in de schuld te zitten. Vindt u niet?"

"Ha-ha!" lachte Opa. "Wat heb *jij* daar voor ondervinding van, klein ding?"

"O, dat hoor ik wel 's van andere menschen. En Pa is ook altijd maar blij als de rekeningen betaald zijn. De *geldrekeningen*, weet u. Truus zei laatst, dat we met schoonmaken wel 's een nieuw kleed in de voorkamer mochten hebben; maar Pa wou er niets van weten. 't Kan dit jaar niet lijden, zei Pa, en schuld maken, daar houd ik niet van. — En voor die andere rekening, ik bedoel de schuld bij Onzen Lieven Heer, komt het er toch nog veel meer op aan. Vindt u ook niet?"

"Ja, zeker, kindje; daar heb je gelijk in," zei Opa ernstig.

"Want, nietwaar," ging Emmy voort, "de *menschen* kunnen je op zijn hoogst maar in de gevangenis zetten, als je je schuld niet betaalt. En dat is nu wel heel erg; maar het is toch nog veel, veel erger om niet naar den Hemel te gaan als je sterft. En dat gebeurt toch, als die andere schuld niet betaald is. U weet wel, die schuld, die je bij den Heer maakt, als je kwaad doet."

"Ja, ja; je *zondeschuld* wil je zeggen," hielp Opa.

"Ja, je *zondeschuld*, dat bedoel ik! O, Opa, dat is toch zoo'n rust, als *die* afgedaan is. Daar heb ik wel ondervinding van! Dan hoef je heelemaal niet bang te zijn om te sterven."

„'t Was te wenschen dat iedereen dat geluk bezat, kind,” zuchtte de oude heer.

„O, maar iedereen kan het *krijgen*, Opa. Iedereen. Dat vind ik juist zoo gelukkig, dat de Heere Jezus *alle menschen* helpen wil, al is hun schuld nòg zoo groot. Ik ben zoo blij dat Antje me dat gezegd heeft. Want, ziet u, anders had ik met de mijne nooit naar den Heer toe durven gaan; want, o, Opa, ik had toch zóóveel kwaad op mijn lijst staan! Ik ben toch zoo blij dat ik toen op Oudejaarsavond, toen ik zoo alleen zat, óók mijn rekening meteen maar opgemaakt heb; anders was het er misschien nooit van gekomen, en dan zat ik er nú zeker nòg mee. — Maar *u* hoeft niet tot Oudejaar te wachten. Elke dag is goed; wat zegt ú? 't Duurt nog zoo lang eer het weer Oudejaar is; hé Opa?”

„Ja, kindlief, uitstellen is altijd gevaarlijk. Hoe is dat mooie Gezang ook weer? Zeg het nog eens op.”

„Meent u: *Heer, waar dan heen?*”

„Ja.”

„*Heer, waar dan heen? Tot U alleen; Gij zult ons niet verstooten. Uw eigen Zoon Heeft tot Uw troon Den weg ons weer ontsloten. — Ja, Amen, ja, Op Golgotha Stierf Hij voor onze zonden, En door Zijn bloed Wordt ons gemoed Gereinigd van de zonden.*”

Wat was Emmy later blij dat ze Opa geraden had, met het opmaken van zijn rekening maar niet tot Oudejaar te wachten. Want toen die dag daar was, wàs haar lieve Grootvader er niet meer.

Met de laatste maand van het jaar was ook zijn laatste levensdag aangebroken. Maar niemand had er iets van vermoed; hijzelf wel het allerm minst. Hij was dien geheelen eersten December nog even gezond en opgeruimd geweest als andere dagen, had met smaak gegeten en zijn

pijp gerookt, en was op het gewone uur naar bed gegaan. Maar toen juffrouw Margo den volgenden morgen aan zijn kamerdeur klopte, om hem, als naar gewoonte, zijn

thee te brengen, kreeg ze geen gehoor. En toen er op haar herhaald kloppen nòg geen antwoord kwam, deed ze eindelijk de deur maar open, en trad ze zonder verlof binnen.

In 't eerst dacht ze dat haar heer nog sliep, zoo rustig lag hij daar, met een vredigen trek op het oud, eerwaardig gelaat, de handen gevouwen boven de dekens. Maar naderbij gekomen, en hem aanrakend, bemerkte zij, tot haar hevige ontsteltenis, dat het de slaap was, waaruit hij op aarde niet meer ontwaken zou.

In een oogwenk was het heele huis in rep en roer. De dokter werd gehaald; de familie gewaarschuwd. Maar de knapste dokters en de liefste betrekkingen zijn niet bij machte een ziel terug te roepen, die op Gods bevel het lichaam verlaten heeft.

Ach, hoe bedroefd waren allen door het zoo onverwachte heengaan van dien goeden, vriendelijken, gezelligen ouden man; inzonderheid kleine Emmy, „Opa's hartlapje.” Haar heelen spaarpot maakte ze leeg voor een mooien krans, van haar alléén; het laatste, wat ze hem nog kon geven. Ze had dien goeden Opa ook zoo heel, heel lief, en kon de gedachte niet verdragen, dat ze hem nu haar heele leven niet meer zien zou. Ze ging altijd zoo graag naar hem toe. Ze deed nu maar haar best om hem zich in den Hemel te denken; maar haar droefheid werd er niet minder door. Zou Opa zijn rekening nog bijtijds opgemaakt hebben? Zij had er hem niet verder naar durven vragen, en Opa zelf had er ook na dien keer niet meer over gepraat. Maar tot het laatst toe was hij heel blij geweest als ze hem kwam voorlezen en van de Zondagsschool vertellen. En juffrouw Margo had gezegd, dat zij Opa's bril op zijn bureau op den opengeslagen Bijbel had vinden liggen, bij Psalm 130, waar ook een vouwtje bij lag; en dat ze dus stellig geloofde, dat het lezen van dien Psalm Opa's laatste werk op aarde geweest was.

Op den laatsten avond van het jaar zat Emmy in de kerk, met Pa en Truus. Ja, echt, Pa zat ook bij haar! Dat was nog nooit gebeurd. Maar ze had het ook zoo

dringend gevraagd, al dagen vooruit. En Pa, die medelijden had met zijn kleine meid, omdat ze Opa zoo miste, en dikwijls nog zoo bedroefd om hem was, had bij zichzelf gezegd: „Komaan, als ik het arme kind nu

zoo'n groot plezier kan doen door mee naar de kerk te gaan, waarom zou ik het dan eigenlijk laten? 't Is in ieder geval een goed besluit van het jaar." En met dien goeden wil had hij de werkzaamheden op zijn kantoor toen zóó geschikt, dat hij den heelen avond vrij was.

Zoo kwam het, dat Emmy op dien Oudejaarsavond met Truus en Pa in de overvolle kerk zat. En als Opa nu nog maar geleefd had, en zij hem straks wat van de preek had kunnen gaan vertellen, dan zou er dien avond aan haar blijdschap niets hebben ontbroken.

Tot tekst las de dominee Psalm 130 — „Opa's Psalm!" fluisterde Emmy haar vader in 't oor — de verzen 3 en 4: *Zoo Gij, Heere, de ongerechtigheden gadeslaat, Heere, wie zal bestaan? Maar bij U is vergeving, opdat Gij gevreesd wordt.*

Des menschen groote schuld en des Heeren groote genade in den Zoon Zijner liefde, in Wien Hij ons alles, alles vergeven wil, zoo wij die vergeving maar in oprechtheid zoeken aan den voet van het Kruis, werd in de heele preek eenvoudig en duidelijk in het licht gesteld.

Emmy, die gedurende het afgeloopen jaar zoozeer in deze dingen geleefd had, had haar ernstige kinderoogen niet van den spreker af, en begreep er meer van, dan zich van een meisje van haar jaren in den regel laat verwachten. En haar heele kinderziel ging mee op in het dankgebed, dat aan het einde tot den Heer werd opgezonden.

De slotzang, vol en krachtig door de groote schare aangeheven, was Gezang 160, het welbekende:

Uren, dagen, maanden, jaren
 Vliegen als een schaduw heen;
 Ach, wij vinden, waar wij staren,
 Niets bestendigs hier beneên....

„Ja,” dacht Emmy onder het zingen, „dat is waar. Alles verandert. Het vorige Oudejaar was die lieve Opa er nog, en nu is hij al een heele maand weg. En nu staat het huis, waar we zoo dikwijls kwamen, leeg. En juffrouw Margo is alweer in een andere betrekking. En nu komen er, wie weet hoe gauw, andere menschen in Opa's huis wonen, en dan gaat het er overal anders uitzien. Dan komen er andere gordijnen en andere planten voor de ramen; en als ik dan voorbij ga, zie ik er heel andere gezichten. Hè, hoe naar! In Opa's huis! Ik denk dat ik dien weg maar nooit meer langs ga.” En bij deze gedachte werd Emmy weer zóó bedroefd, dat ze de volgende regels:

Op den weg, dien wij betreden,
Staat geen voetstap, die beklijft....

niet mee kon zingen, en eerst haar oogen af moest vegen, voor ze weer in haar boekje kon zien.

Maar haar oogen wilden vooreerst niet luisteren naar den zakdoek. Gelukkig dat ze dat eerste vers uit haar hoofd kende, en dus ook voor het verdere er van:

Al het heden wordt verleden,
Schoon 't ons toegerekend blijft.

eigenlijk geen boek noodig had.

„Ja,” redeneerde ze bij die laatste regels, „dat is óók waar. Het kwaad, dat we doen, blijft voor onze rekening, al gaat er ook nòg zoo'n tijd overheen. Behalve als de Heere Jezus het voor *Zijn* rekening neemt, en er een streep doorhaalt. Dàn zijn *wij* het kwijt! — Hè, wat is dàt toch gelukkig!” En *die* gedachte stemde haar weer vroolijk. „Lieve Heer!” zei ze in stilte, terwijl het orgel het tusschenspel speelde, „ik dank U toch zóó, dat U

dat doen wilt. Ik ben zoo blij, dat U er bent, en dat *ik* het weet!" — Toen veegde ze haar oogen nog eens flink af; en nu *bleven* ze droog. En dat was maar goed ook, want het laatste vers, dat men nu ging zingen, kende ze niet zoo goed van buiten; en ze wilde het toch graag meezingen:

Snelt dan, jaren, snelt vrij henen,
Met uw blijdschap en verdriet;
Welk een ramp ik moog' beweenen....

— hier dacht ze weer aan Opa —

God, mijn God, verandert niet....

Hè, dàt was toch gelukkig, dat de Heer nooit veranderde; want nu kon je vast gelooven, dat Hij je altijd liefhebben en voor je zorgen zou. Met de menschen was dat heel anders; die waren dikwijls den eenen dag goed op je, en den anderen kwaad, net als sommige schoolkennisjes. En menschen, die *altijd* goed en lief voor je waren, net als Pa, en Opa, en Truus, die konden sterven, en dan was je ze je leven lang kwijt. Maar de Heer kon *nooit* sterven! Die bleef altijd, altijd bij je. Hè, dàt was toch wel heerlijk, dat je daar zoo vast op rekenen kon. Want je wist toch maar niet, wat er in zoo'n nieuw jaar weer kon gebeuren....

Dit alles ging, onder het zingen van dien regel, door Emmy's hoofdje; — gedachten gaan altijd heel gauw. — En toen volgden de laatste regels:

Blijft mij alles hier begeben,
Voortgeleid door Zijne hand,
Reis ik, door dit aardsche leven,
Naar mijn hemelsch Vaderland! ¹⁾

¹⁾ De laatste twee regels zijn hier eenigszins gewijzigd.

Toen het lied uitgezongen was en al de menschen stonden, breidde de dominee zijn handen uit; en plechtig klonk het door de stilte: „Ontvangt den zegen des Heeren.” — Emmy boog haar hoofdje onder het uitspreken er van. Zij wilde dien zegen des Heeren gaarne hebben, en meenemen naar huis.

Toen ging de kerk uit onder het spelen van het orgel. 't Ging maar heel langzaam, want het was stampvol geweest; — op Oudejaar zijn de kerken altijd goed gevuld. — En terwijl Emmy geduldig op haar plaats stond te wachten tot er wat schot inkwam, zong ze nog eens in gedachten:

„Voortgeleid door Zijne hand,
Reis ik, door dit aardse leven,
Naar mijn hemelsch Vaderland!”
